

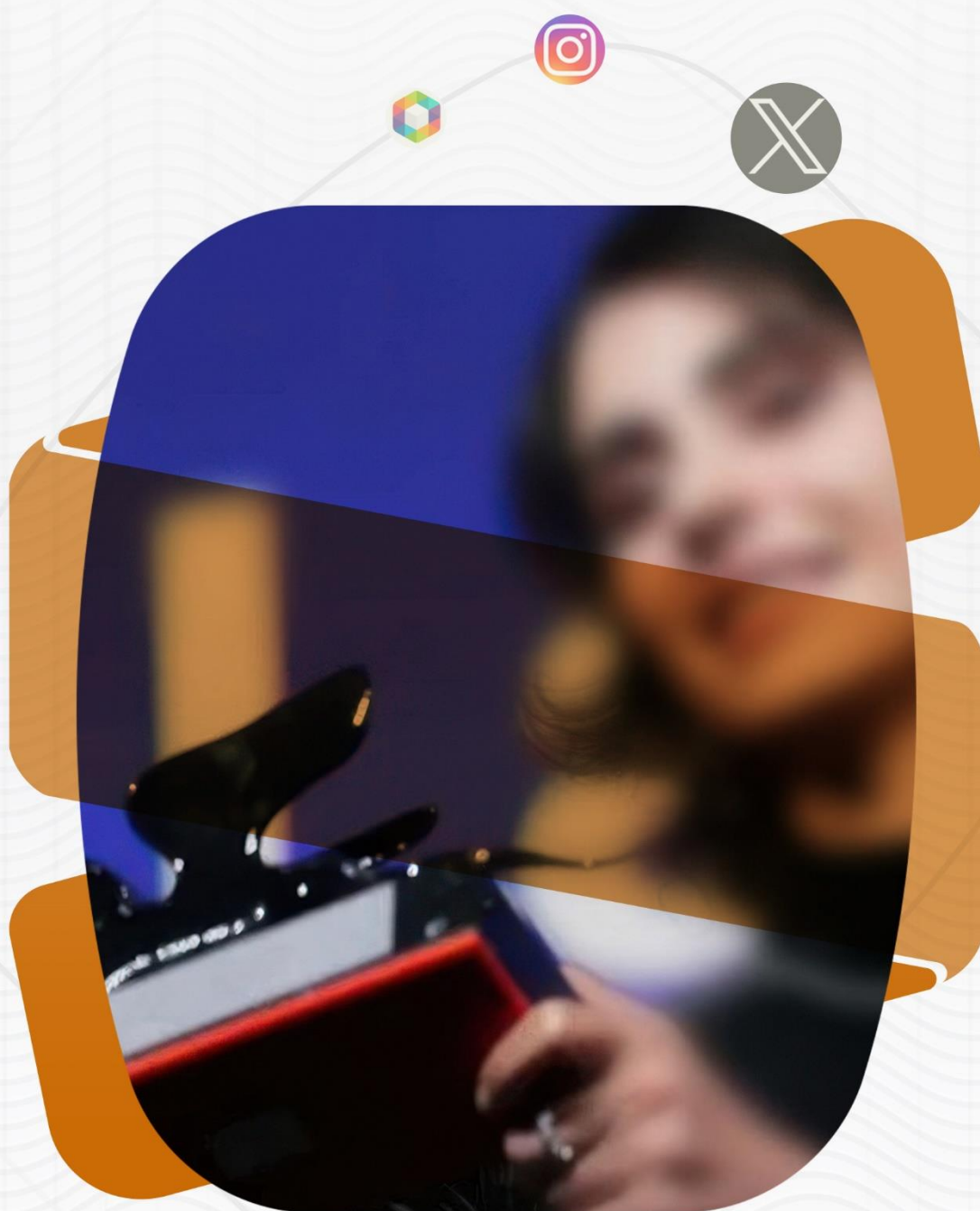

صدا و سیاهای جمهوری اسلامی ایران
معاونت فضای مجازی
اتاق وضعیت

نمایش

تحلیل و بررسی رصدی واکنش افکار عمومی
به حواشی "حضور هنرمندان ایرانی در
جشنواره ونیز"

شماره ۱۹۵

۲۱ تا ۲۳ شهریور ۱۴۰۵

الحمد لله رب العالمين

خلاصه مدیریتی

حضور هنرمندان ایرانی در جشنواره ونیز طی ۴۸ ساعت گذشته، به جای آنکه صرفاً در چارچوب موفقیت سینمای ایران و دریافت جایزه دنبال شود، به محملی برای بازخوانی نسبت برخی چهره‌های سینمایی با جامعه و ارزش‌های فرهنگی کشور تبدیل شد. در این میان، سخنان **لاله مرزبان و تقدیم جایزه به زنان ایران، به دلیل عدم اشاره به قربانیان جنگ و حوادث اخیر**، با انتقاد جدی مواجه شد و رفتار و پوشش متفاوت ریما رامین‌فر نیز موج دیگری از واکنش‌ها را در فضای مجازی به راه انداخت. از منظر انتقادی، بخشی از این واکنش‌ها بر این نکته تأکید داشت که برخورداری برخی هنرمندان از ظرفیت و امکانات فرهنگی کشور، **مسئولیت اجتماعی و ملی آنان را در تربیون‌های بین‌المللی** نیز به همراه دارد و نمی‌توان در برابر رنج مردم ایران سکوت کرد، اما در مقابل، مخالفان تلاش کردند این انتقادهای را به «**فشار سازمان‌یافته علیه هنرمندان**» تقلیل دهند.

گزاره‌های راهبردی

۱. موفقیت لاله مرزبان در ونیز، تحت الشعاع محتوای سخنرانی و نوع مواجهه او با مسائل ایران قرار گرفت.

۲. حواشی ریما رامین‌فر، فاصله میان تصویر آشنای هنرمندان در تولیدات داخلی و حضور آنان در رویدادهای خارجی را دوباره به بحث عمومی کشاند.

۳. انتظار از هنرمندان برای موضع‌گیری درباره قربانیان جنگ، از یک مطالبه سیاسی فراتر رفته و به موضوع مسئولیت اجتماعی چهره‌های فرهنگی تبدیل شده است.

۴. هم‌زمانی حواشی ونیز با انتقاد از فیلم «کمی نور»، دامنه بحث را از رفتار چند بازیگر به عملکرد بخشی از سینمای ایران در جشنواره‌های خارجی کشاند.

۵. واکنش‌های متقابل نشان می‌دهد مسئله اصلی برای دو طیف، نه صرفاً پوشش یا سخنان یک بازیگر، بلکه نحوه بازنمایی «ایران» توسط سینماگران در تریبون‌های جهانی است.

اهم خطوط پیام القایی و میزان مشارکت جریان‌ات سیاسی در مسائل جریان ساز

مسئله	جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
برجسته‌سازی دوگانگی در مواضع لاله مرزبان و ادعای نماینده‌گی زنان ایران	اصولگرا	۱. انتقاد از اختصاص سخنرانی مرزبان به موضوع زنان و نادیده گرفتن کودکان و قربانیان جنگ اخیر، با طرح این گزاره که زنان و کودکان کشته شده نیز بخشی از جامعه ایران هستند. ۲. مطالبه‌گری از هنرمندان برای بازتاب رنج و مطالبات مردم ایران در تریبون‌های بین‌المللی و پرهیز از ارائه تصویری گزینشی از مسائل کشور	انتقادی	۶۰٪
	اصلاح طلب	۱. حمایت از حضور و موفقیت مرزبان در جشنواره و تأکید بر اینکه سخنرانی او درباره زنان، استفاده از یک تریبون جهانی برای بیان دغدغه‌های اجتماعی بوده است ۲. انتقاد از حملات لفظی و برچسب‌هایی مانند «مرزفروش» و «سایبری» و تلقی آن‌ها به عنوان تلاش برای تخریب یک موفقیت فرهنگی	حمایتی	۲۰٪
	معاند	۱. بزرگ‌نمایی انتقادهای داخلی از مرزبان و استفاده از آن برای القای فشار و محدودیت علیه هنرمندان ایرانی در بیان دیدگاه‌هایشان ۲. فضا سازی درباره اینکه موج انتقادهای سازمان یافته و ناشی از فعالیت جریان‌های نزدیک به حاکمیت است و تلاش برای به حاشیه راندن محتوای سخنرانی مرزبان	حمایتی/تخریبی	۲۰٪
بزرگ‌نمایی حواشی پوشش و رفتار ریمایرامین فر در جشنواره ونیز	اصولگرا	۱. انتقاد از تغییر محسوس ظاهر رامین فر در مقایسه با تصویری که مخاطبان از او در تلویزیون و نقش «هما سعادت» شناخته‌اند و برجسته‌سازی این تفاوت در شبکه‌های اجتماعی ۲. انتقاد از در آغوش گرفتن و بوسه رامین فر و مرزبان و تبدیل شدن این رفتار به سوژه‌ای برای بحث درباره تناسب رفتار هنرمندان با جایگاه و تصویر فرهنگی آنان	انتقادی	۵۵٪
	اصلاح طلب	۱. انتقاد از تمرکز گسترده بر پوشش و ظاهر رامین فر و تأکید بر اینکه حاشیه‌های ظاهری نباید موفقیت هنرمندان ایرانی در یک جشنواره بین‌المللی را تحت الشعاع قرار دهد ۲. دفاع از انتخاب پوشش و سبک ظاهری هنرمندان به عنوان موضوعی شخصی و مخالفت با تبدیل آن به ابزار فشار یا تخریب اجتماعی	انتقادی/حمایتی	۲۵٪
	معاند	۱. بزرگ‌نمایی واکنش‌های منفی به پوشش و رفتار رامین فر با هدف القای دوگانگی و محدودیت فرهنگی در داخل ایران ۲. بهره‌گیری از مقایسه تصاویر رامین فر و واکنش‌های کاربران برای القای فاصله میان تصویری که رسانه‌های رسمی از هنرمندان ارائه می‌کنند و سبک زندگی و حضور آنان در خارج از کشور	تخریبی/حمایتی	۲۰٪

تحلیل احساسات

- فضای احساسی این موج بیش از هر چیز تحت تأثیر غم و خشم قرار دارد؛ غم عمدتاً از پیوندزدن حواشی جشنواره با **قربانیان جنگ و رنج مردم ایران ناشی شده و خشم نیز در واکنش به سخنان مرزبان**، سکوت او درباره برخی حوادث و همچنین رفتار و پوشش برخی هنرمندان نمود پیدا کرده است.

- پس از این دو احساس، **تحسین و اعتماد و انتظار و مطالبه** قرار دارند؛ تحسین بیشتر متوجه موفقیت مرزبان و دریافت جایزه است و انتظار نیز از هنرمندان برای اتخاذ موضعی همسو با دغدغه‌های جامعه و بیان مسائل مردم در **تربوون‌های بین‌المللی** شکل گرفته است. شادمانی نیز عمدتاً در میان حامیان موفقیت سینمای ایران دیده می‌شود. تعجب بیشتر به تغییر چهره و پوشش **رامین فر** و تصاویر منتشرشده از او مربوط است، در حالی که ترس، امید و تنفر سهم بسیار محدودی در فضای احساسی این موج دارند.

رویکرد انتشار محتوای کاربران

هجمه

۱. متهم کردن لاله مرزبان به استفاده از تریبون جشنواره برای طرح روایت سیاسی بدون اشاره به قربانیان جنگ و حملات آمریکا و اسرائیل.
۲. طرح اتهام «استاندارد دوگانه» درباره هنرمندانی که از امکانات سینمای ایران استفاده می‌کنند اما در جشنواره‌های خارجی مواضع متفاوتی می‌گیرند.
۳. حمله گسترده به تغییر ظاهر و پوشش ریما رامین‌فرو و فاصله آن با تصویری که مخاطبان از او در «پایتخت» به یاد دارند.
۴. استفاده از تعبیر توهین‌آمیز و بازی‌های کلامی علیه مرزبان، از جمله تغییر نام «مرزبان» به «مرزفروش».
۵. حمله به عوامل فیلم «کمی نور» به دلیل انتشار تصاویر رقص عوامل در جشنواره و نسبت دادن آن به بی‌تفاوتی نسبت به قربانیان حوادث داخلی.

انتقاد

۱. انتقاد از اینکه مرزبان در سخنرانی خود از «زنان شجاع ایران» سخن گفته، اما به کودکان و قربانیان جنگ اخیر اشاره‌ای نکرده است.
۲. طرح این پرسش که آیا یک هنرمند ایرانی در یک تریبون جهانی، صرفاً باید مطالبات سیاسی و اجتماعی مورد نظر خود را بیان کند یا نسبت به مسائل و رنج‌های عمومی جامعه نیز مسئولیت دارد.
۳. انتقاد از دوگانگی میان تصویر تلویزیونی رامین‌فرو در «پایتخت» و سبک پوشش او در ونیز.
۴. انتقاد از رفتار برخی سینماگران در جشنواره‌های خارجی و فاصله آن با حساسیت‌های فرهنگی بخش قابل توجهی از جامعه ایران.
۵. طرح این دیدگاه که محدودیت‌های تولید آثار اجتماعی در داخل، زمینه مهاجرت این آثار به جشنواره‌های خارجی و شکل‌گیری روایت‌های یک‌طرفه را فراهم کرده است.

دفاع و حمایت

۱. بخشی از کاربران دریافت جایزه مرزبان را موفقیتی برای سینمای ایران دانستند و تقدیم جایزه به زنان ایرانی را اقدامی قابل احترام تلقی کردند.
۲. حامیان او معتقد بودند صحبت درباره مطالبات زنان از یک تربیون بین‌المللی، لزوماً به معنای بی‌توجهی به قربانیان جنگ نیست.
۳. برخی کاربران احتمال دادند اظهار نظر مستقیم درباره حملات نظامی و مسائل امنیتی می‌توانست برای مرزبان و خانواده‌اش در داخل کشور تبعات جدی ایجاد کند.
۴. بخشی از کاربران نیز حملات گسترده علیه مرزبان را «پروژه سایبری» خواندند و آن را نشانه تلاش برای تخریب موفقیت یک بازیگر ایرانی در عرصه جهانی دانستند.

بسترهای جریان ساز فضای مجازی

ایکس (توییتر)

این بستر سیاسی‌ترین و تندترین واکنش‌ها را به خود اختصاص داد. کاربران موافق و مخالف، یکدیگر را به «سایبری بودن»، سیاسی‌کاری یا حمایت از جریان‌های خارجی متهم کردند و عبارات کنایه آمیزی مانند «مرزبان/مرزفروش» نیز به سرعت دست‌به‌دست شد. در سوی دیگر، برخی کاربران با دفاع از مرزبان، حملات شکل گرفته علیه او را بخشی از یک موج سازمان یافته برای تخریب هنرمندان دانستند.

اینستاگرام

اصلی‌ترین موج حول **تغییر ظاهر و پوشش ریما رامین‌فر** شکل گرفت. کاربران با انتشار تصاویر قبل و بعد، چهره او در نقش «هما سعادت» را با حضورش در فرش قرمز ونیز مقایسه کردند و تفاوت این دو تصویر را **دستمایه شوخی، تعجب یا انتقاد** قرار دادند. تصاویر بوسه و آغوش او با لاله مرزبان نیز به دلیل قابلیت بالای انتشار تصویری، دامنه حواشی را بیشتر کرد. در کنار این موضوع، **بخش‌هایی از سخنان مرزبان** و واکنش‌های انتقادی به آن نیز در صفحات پرمخاطب بازنشر شد.

تلگرام

کانال‌های خبری و سیاسی بیشتر روی **سخنرانی مرزبان**، دریافت جایزه و انتقاد از سکوت او درباره **قربانیان جنگ** تمرکز کردند. واکنش چهره‌های رسانه‌ای نزدیک به جریان اصولگرا نیز به سرعت وارد چرخه بازنشر شد و **ادبیات «استاندارد دوگانه»** را تقویت کرد. حواشی فیلم **«کمی نور»** و تصاویر رقص عوامل آن نیز به صورت موازی به **بحث سینمای ایران** درونیز پیوند خورد.

ایا

روایت غالب در این بستر بر **مسئولیت اجتماعی هنرمندان و ضرورت توجه آنان به قربانیان جنگ و آسیب‌های وارد شده به مردم ایران** استوار بود. بخشی از محتوا نیز با یادآوری سابقه همکاری برخی بازیگران با تلویزیون و تولیدات داخلی، تلاش داشت **تن اقص میان بهره‌مندی از ظرفیت‌های فرهنگی کشور و نوع موضع‌گیری آنان در خارج از کشور** را برجسته کند. در کنار آن، موفقیت مرزبان و دریافت جایزه نیز از منظر موفقیت یک هنرمند ایرانی بازتاب داشت.